

tiae habere natura sua determinationem ad partem corporis divisibilem saltem indefinite. Sed urgemus, non posse hoc cum majori fundamento dici de determinatione ad partem divisibilem indefinitam, quam ad partem definitae quantitatis. Ergo, sicut supra ostensum est, id non posse cum probabilitate de determinatione ad certam quantitatem cogitari: ita nec in praesenti dici post modum intrinsece determinari ad divisibilem quantitatem confuse sumptam. Hinc ergo non minuitur efficacia rationis factae, praesertim in nostra sententia, quod modus Ubi angelici est mere spiritualis, et absolutus, quantum ad dependentiam a corpore, quia destructo illo corpore potest. Quia non est cur, vel unde habeat determinationem ad quantitatem extensam, vel confuse, vel ad tantam, aut parvam, aut magnam, in qua necessario esse debeat; ergo sicut ex parte substantiae angelicae non repugnat esse in puncto, ita neque ex parte ipsius Ubi intrinseci, seu modi praesentiae repugnare potest.

26. *Arguit quoque Bassolis tripliciter.*—Sed objicit Bassolis primo quia ad punctum non potest esse motus. Secundo quod punctum non potest rationem loci, quia non est superficies. Tertio quod non magis potest Angelus esse in puncto, quam in alio Angelo. Sed hic auctor videtur contendere de voce, quia non negat Angelum esse in puncto: sed negat esse in illo localiter nihil aliud sit, quam esse praesentialiter cum coexistentia alterius corporis secundum aliquid ejus, frustra id negatur. Et ad primum de motu infra dicitur: nam est quaestio diversa. Nunc autem negatur assumptum, quia multis modis potest Angelus per mutationem acquirere locum indivisibilem. Ad secundum respondetur, superficiem esse de ratione loci quantitativi, et circumscribentis rem locatam, non vero de ratione loci simpliciter continentis secundum praesentiam rei spiritualis. Imo possumus hoc argumentum retorquere: nam Angelus potest esse in sola superficie corporis, ut omnes admittunt; ergo etiam potest esse in sola linea, quia ex natura sua non magis postulat praesentiam in latitudine superficiei, quam in profunditate corporis; ergo eadem ratione poterit esse in puncto, quia non magis postulat in loco suo dimensionem longitudinis, quam caeteras. Et ratio mutuae praesentiae inter Angelum, et punctum optime subsistere potest. Ad tertium vero dicitur, duos Angelos esse posse in eodem puncto simul: unum tamen non esse locum alterius, quia nec in se ha-

bent aliquem respectum, a quo talis denominatio sumi possit, neque aliquis illorum habet positionem in continuo, sicut habet punctus: unde provenit, ut punctus possit habere certam distantiam realem, et quantitatem ad centrum, et polos mundi, secundum quam rationem loci extrinseci, ejusque immobilitatem non consideramus, et ideo magis potest Angelus esse in puncto tanquam in loco extrinseco, quam in alio Angelo. Alioqui idem argumentum fieri posset de loco divisibili: nam etiam duo Angeli possunt habere substantialem praesentiam in eodem corpore secundum eandem partem, et consequenter etiam inter se, et nihilominus neutrum concipimus, ut locum alterius, sed corpus ut locum utriusque, quam rationem loci per ordinem ad quantitatem, et distantiam ejus constituimus. Ac denique de loco materiali, et sensibili tractamus, punctus autem ad hunc ordinem pertinet.

27. *Dubia alia in suum locum remittuntur.*—Major difficultas esse posset in hoc puncto juxta opinionem asserentem Angelum esse in loco per operationem, quia non videtur posse in solo puncto operari, vel ad solum illum virtutem applicare. Sed nihilominus Thomistae cum D. Thoma utrumque affirmant. Hoc vero pendet ex modo operandi Angeli in corpus, et de applicatione ad illam actionem necessaria, et ideo tractando inferius de motione Angelorum circa corpora melius hoc punctum explicabimus. Alia item difficultas hic superest de modo, quo potest Angelus se constituere in minori loco, quam antea erat, sive divisibili, sive indivisibili; et an ipse modus praesentiae divisibilis sit: sed haec in capitibus sequentibus disputando de motu Angelorum facilius proponentur, et intelliguntur.

28. *Dubium ultimum in praesenti capite.*—*Responsio negativa juxta scholam Thomistarum.*—*Affirmat tamen Aegidius ex falso fundamento.*—Ultimo inquiri potest hoc loco, utrum Angelus possit non solum a quantitate divisibili, sed etiam a puncto se absolvere: quod est quaerere, an possit abstrahere ab omni loco, et nullibi se constituere. In quo puncto fere omnes, qui dicunt, Angelum esse in loco per operationem, vel applicationem virtutis, aut aliquid simile, consequenter dicunt posse Angelum in nullo loco esse, quia potest non operari, vel ad partem, vel terminum ejus. Dico autem fere omnes, quia Aegidius supra docet omnes Angelos necessario operari, vel habere applicatam virtutem ad operandum in aliquod corpus, quia hoc spectat ad perfectam mundi

unitatem. Sed hoc voluntarie dictum est, quia tam operatio ad extra, quam propria applicatio virtutis in ordine ad operationem est libera Angelo. Unde ergo potest illa necessitas oriri? Oportebit itaque illam Deo tribuere, quod frivolum est, quia nec est secundum naturam particularem Angeli, neque propter universalem est necessaria, quia unitas mundi sine illa sufficienter consistit per Angelorum praesentiam intra mundum. Praeterquam quod in superioribus probatum est Angelos de facto esse, ubi nihil operantur, neque virtutem operandi applicatam habent. Magis ergo consequenter caeteri dicunt posse Angelum absolvi ab omni loco extrinseco. De intrinseco autem Ubi non tam clare loquuntur, id tamen significant, dum aiunt, Angelum posse nullibi esse. Expressius hoc docent, qui putant Angelum esse in loco per realem unionem ad corpus, nam cum illa sit libera, potest Angelus nullam talem unionem in se efficere. Et consequenter dicunt nullibi esse posse, quia sine illa unionem non putant, Angelum esse capacem alicujus ubi intrinseci.

29. *Notatio pro vera resolutione.*—*Primum pronuntiatum.*—*Secundum.*—*Tertium.*—In nostra vero sententia resolutio facilis est: nam possumus loqui de ubi intrinseco, aut de extrinseco loco. Item loqui possumus de Angelo absolute, spectando naturam ejus, et nulla alia hypothesi facta, vel loqui possumus de Angelis supponendo creatos esse cum mundo corporeo, et sub hac lege, ut intra illum semper maneant. Primo ergo dicimus Angelum non posse absolvi ab omni Ubi intrinseco. Hoc probavimus late in capit. 2, et ideo illud repetero necessarium non est. Secundo dicendum est supposita dicta lege Dei Angelum non posse de facto extra omnem locum corporeum esse. Hoc etiam probatum est supra, quia Angeli sunt in hoc mundo corporeo, et non in toto, ergo in aliqua ejus parte. Item si Angelus est intra mundum, in illo habet aliquid intrinsecum Ubi particulare; ergo in aliquo determinato spatio: illud autem spatium non est vacuum; ergo aliquo certo corpore repletur; ergo necessario Angelus est praesens alicui certo corpori, et nihil aliud necessarium est, ut sit in loco extrinseco, ut jam dictum est. Tertio dicendum est, Angelum secundum naturam suam absolute spectatum posse esse extra omnem extrinsecum locum realem. Probatur, quia Angeli de se possunt esse sine corporibus, et tunc necessario carerent extrinseco loco reali, quia unus An-

gelus non est locus alterius, ut dictum est. Item, seclusa lege Dei, possunt extra hunc mundum fieri, ut ostensum est, et infra etiam dicitur, ibi autem necessario tali loco carerent, ut per se constat.

CAPUT XII.

UTRUM ANGELUS PER INTRINSECAM MUTATIONEM LOCO MUTABILIS SIT: ET VARIAE OPINIONES REFERUNTUR.

1. *Explicatio quaestionis.*—Explicato Angelorum loco, de illius acquisitione, vel amissione, ac subinde de mutatione locali, quae ad illum terminatur, dicendum sequitur. Et quia mutatio circa subjectum versatur, et potentiam receptivam in eo supponit, ideo simul dicendum est, an Angelus sit hujus mutationis subjectum. Nam licet supra capite primo, ostensum sit Angelos, quia ubique non sunt, mutare posse loca, adhuc in quaestione versatur an haec mutatio sit sola denominatio extrinseca in Angelo, vel ipsi inhæreat, ita ut ipse per intrinsecam potentiam passivam mutabilis secundum locum sit.

2. *Prima sententia.*—*Ejus fundamentum ex Aristotele affert Gregorius.*—Prima sententia docet motum localem Angeli non inhære illi intrinsece tanquam modum illum efficientem, ac subinde solum per denominationem extrinsecam dici Angelum moveri ab uno loco ad alium. Ita opinatur Gregorius, in 3, dist. 6, quaest. 4, art. 2, et sequuntur Cajetanus, 1 p., quaest. 53, art. 1, § *Circa praedicta*, et Ferrariensis 3, contra Gent., c. 102, et Aegidius, in 4, d. 37, 2 part., art. 2, p. 1, et cum hac opinione videtur sentire Arboreus, libro 1 Theosophiae, cap. 7, dicens, licet Angelus moveatur de loco ad locum, non tamen per se proprie. Quidam tamen ex his auctoribus in hoc fundantur, quod putant hoc esse generale etiam in motu locali corporum. Et ita defendit illum Gregorius, qui de motu locali corporum idem dixerat, in 2, dist. 4, quaest. 4, art. 1, post probationem tertiae conclusionis. Probat primo ex Philosopho 8, Physicæ, cap. 7, text. 59. Ubi in hoc distinguit locationem ab aliis physicis mutationibus: *Quia*, inquit, *haec sola nihil, quod insit, mutatur, quomodo ejus, quod alteratur, qualitas, ejus quod augetur, et decrescit, quantitas.* Et inde probat motum localem esse perfectiorem aliis. Et in hoc Aristotelem imitatur D. Thomas, 1 part., quaest. 100, art. 3. Ratione idem probatur, quia per motum localem nihil intrinsecum mobile acquirit; ergo

nec motus ipse potest esse aliquid mobile intrinsecum. Probatur consequentia, quia motus proportionatur termino, cum realiter sit idem cum illo, atque subinde in eodem subjecto esse debeat. Antecedens vero probatur, quia per motum localem nihil acquiritur nisi locus: sed locus est aliquid extrinsecum, nimirum superficies ultima corporis continentis; ergo per localem motum nihil intrinsecum acquiritur. Major patet tunc, quia nihil aliud explicari potest, quod per motum localem acquiratur: tum etiam quia negari non potest, quin locus per se acquiratur per motum localem; ergo nihil aliud per illum per se acquiratur: quia non potest ille motus duos terminos per se habere.

3. *Fundat aliter Ferrariensis.* — *Arboreus aliter.* — Alii vero specialiter hoc fundant in propria natura Angeli, quidquid sit de corporibus. Quia Angelus est in loco per operationem, sed Angelum operari in corpore, non est, Angelum mutari intrinsece, sed potius est mutare corpus, quæ est denominatio intrinseca in corpore, et extrinseca in Angelo. Atque ita Ferrariensis supra dixit Angelum non alia ratione successive moveri, nisi quia sua operatione successive diversa loca contingit. Quod postea de operatione transeunte explicat. Nec putat alio modo posse continuitatem successivam in motu Angeli inveniri, cum in actibus immanentibus esse non possit. At vero Joannes Arboreus cum non censeat Angelum esse in loco per operationem, solum in hoc fundatur, quod Angelus est indivisibilis, et secundum Aristotelem indivisibile non est capax motus secundum locum, quia in re indivisibili non potest esse prius et posterius. Addit etiam Augustinum 8, de Genes., ad litt., cap. 20, dicentem spiritualem creaturam per tempora mutari, non per loca.

4. *Secunda sententia distinctione utens.* — Secunda sententia distinctione utitur, quam tradidit Ferrariensis, dicto cap. 101, § *Attendendum*, nimirum, Angelum moveri posse vel per se, vel per accidens. Per se moveri dicitur, quando solus, et sine motu locali corporis mutat presentiam, ac locum, ut quando Angelus descendit a cælo in terram, nullum secum corpus deferendo. Per accidens autem dicitur moveri, quando movetur in corpore assumpto ad motum ejus, vel quoties movetur in aliquo corpore, movendo simul ipsum tanquam adæquatam locum. Dicit ergo hæc opinio, quando Angelus per se movetur, tunc per aliquid intrinsecum sibi inhærens moveri, quod postea

probavimus. Quando vero Angelus movetur per accidens, non moveri per aliquid sibi intrinsecum, et inhærens, sed per denominationem a motu corporis, in quo movetur. Probatur, quia etiam corpora quæ per accidens moventur, solum denominatur moveri a motu alterius: nam si in se motum recipiant, proprie per se moventur, ergo multo magis id dicendum est de Angelo seu spiritu.

5. *Tertia sententia Vasquii triplici propositione continetur.* — Utramque ex his sententiis ex parte sequitur Vasquez, et ex parte ab utraque differt, et aliquid proprium addit, quo novum dicendi modum conficit, quem tribus propositionibus declarat. Prima est, quando Angelus per se movetur, sine motu corporis in quo est, aliquam intrinsecam mutationem necessario in Angelo fieri. Secunda est, illam mutationem per se, ac formaliter non esse mutationem localem, seu motum localem Angeli non consistere in illa mutatione, sed in extrinseca denominatione distantiae a punctis fixis. Ac subinde terminum motus localis Angeli non esse aliquid intrinsecum in Angelo, sed distantiam illam. Tertia est, quando Angelus movetur per accidens ad motum corporis, nullam intrinsecam mutationem fieri in Angelo. Fundamentum totius sententiæ est, quia putat Angelum esse in loco per intrinsecum modum unionis ejusdem Angeli ad corpus, ut prius idem auctor dixerat. Hic autem addere videtur, hunc modum non constituere Angelum in loco formaliter, quia formalis locus includit immobilitatem secundum distantiam a punctis fixis, juxta doctrinam Aristotelis 4 Physicorum, hic autem modus non fundat distantiam, nec per se, et intrinsece illam infert, quamvis necessarium sit, ut Angelus denominetur distans, vel propinquus extrinsece a corpore, cui unitur.

6. *Probat Vasquez suam primam propositionem.* — *Probat secundam.* — *Probat tertiam.* — *Quarta propositio addita ad tres præcedentes.* — *Probat.* — Ex hoc ergo fundamento facile probantur omnes partes illius opinionis. Prima quidem, quia non potest Angelus solus sine corpore mutare locum, quin dissolvat unionem cum corpore, a quo recedit, et efficiat aliam cum corpore, ad quod accedit, vel cum medio, per quod continue transeat: sed modus ille est intrinsecus Angelo; ergo illa etiam mutatio sit intrinsece in illo. Secunda propositio probatur, quia illa unio non est fundamentum distantiae a punctis fixis; ergo per se, ac formaliter non pertinet ad termi-

num motus localis; ergo non consistit formaliter motus localis Angeli in mutatione illius modi unionis; ergo consistit in mutatione illius denominationis extrinsece distantiae a punctis fixis, quæ in Angelo ex unione ad corpus resultat; ergo formalitas motus localis Angeli consistit in variatione illius denominationis: ac subinde solum est denominatio extrinseca. Atque hinc facile probatur tertia propositio, quia quando Angelus movetur ad motum corporis, non mutat unionem ad corpus; ergo nulla mutatio intrinseca tunc in Angelo fit; ergo solum per denominationem extrinsecam loco movetur, nimirum a motu corporis, a quo illa denominatio in ipsum resultat. Confirmantur hæc omnia exemplis animæ informantis corpus, et corporis Domini existentis modo spirituali sub speciebus panis. Nam quando homo movetur localiter, anima solum movetur per denominationem extrinsecam a motu corporis, quia non est per se distans, vel propinqua punctis fixis, neque potest peculiarem modum Ubi, vel distantiae in seipsa acquirere. Alias non per se accidens, sed per se moveretur, imo neque moveretur ab eo, qui movet corpus, sed ab illo, qui eam conservat corpori præsentem. Simili modo corpus Christi sub speciebus, quia solum movetur ad motum specierum, formaliter etiam, eodemque modo movetur per denominationem extrinsecam. Nam si proprio intrinseco motu movetur, certe non per accidens, sed per se movetur, ac subinde non ex vi motus specierum, neque ab eo, qui species movet, sed ab ipsomet Christo, qui juxta legem a se præscriptam, vult comitari species, quocumque ferantur. Possumus huic sententiæ quartum pronuntiatum addere, quo magis declaretur: nimirum, posse Angelum mutare uniones ad diversa corpora, et non moveri localiter. Patet ex fundamento illius sententiæ. Nimirum si dum Angelus est unitus corpori hic existenti, corpus illud incipiat mutare locum, et Angelus relinquat unionem cum illo, et similem efficiat cum alio ibidem succedente: nam tunc Angelus mutat unionem, et consequenter intrinsece mutatur, et tamen localiter non movetur, quia non mutat distantiam a punctis. Ex quo optime confirmatur, primum et tertium dictum hujus sententiæ, et secundum facilius intelligitur.

7. *Vera et communis sententia cum suis auctoribus proponitur.* — Nihilominus communis sententia est Angelum mutare locum formaliter, et proprie sumptum, prout est terminus

motus localis, per mutationem intrinsecam in ipso receptam, et non aliter, sive per se solus moveatur, sive in corpore assumpto, vel aliter moto, vel a se, vel ab alio feratur. Hæc sententia, ut opinor, est communis scholasticorum. Et imprimis illam tenet Scotus, in 2, dist. q. 9 et 10. Quamvis enim in propriis terminis quætionem non tractet, nihilominus in toto discursu id manifeste supponit, ponendo in Angelo potentiam receptivam motus, et docendo agere in seipso, cum se movet. Et cum Angelus movetur in corpore assumpto, expresse dicit, motum Angeli esse distinctum a motu corporis. Et idem ibi tenet Lychetus, q. 9. Ubi parum a principio expressius dicit quod Angelus cum in corpore assumpto movetur, ultra motionem per se corporis, habet aliam motionem, qua per se movetur. Allegat etiam Scotum in 4, dist. 10, q. 3, vel potius 6, ubi docet, corpus Christi in Eucharistia moveri proprio motu, quando cum speciebus defertur. Et ibidem ait, quod si Angelus sit in lapide, qui movet lapidem, non movebit Angelum per accidens, sed si Angelus vult semper esse præsens lapidi, oportere ut propria voluntate, et actione se moveat, ut lapidem comitetur. Idem addit Lychetus ex mente Scoti, ubi Angelicum esse in ipso Angelo, et secundum illum affici, imo et quodammodo perfici, quando movetur. Et similiter in q. 10, dicit, Angelum cum se movet, in seipsum agere. Citatur etiam in q. 5, quod ibi referat sententiam Gregorii, et quod ejus argumenta solvat, sed ibi nihil invenio. Ex professo vero tractat quætionem Herrera, in 2, dist. 7, disp. 2 et 3, ubi hanc partem sequitur, tanquam sententiam Scoti.

8. *Accedunt alii Gabriel.* — Neque mihi dubium est, quin in eodem sensu loquatur Gabriel, in eadem dist. 2, q. 3, tribuens motum Angelo, quamvis non tam expresse id declaret: nam sine unione ad corpus, et sine operatione circa illud, tribui Angelo proprium motum. Et in secunda conclusione, dicit, Angelum non solum ad motum corporis, sed per se immediate, et absque alicujus corporis mutatione posse localiter moveri. Et eodem modo loquitur Ocham, quodl. 1, q. 5, ubi in 6, addit posse Angelum in vacuo moveri. Et eodem modo citari potest pro hac sententia Richardi, in 1, dist. 37, art. 1, q. 1, ubi ait, Angelum esse mutabilem de loco ad locum, eo modo, quo sibi convenit esse in loco, ipse autem posuerat Angelum in loco per solam presentiam, ex quo necessario sequitur, ut non sit mobilis, nisi per aliquam mutationem ipsi inhærentem. Et ideo

postea dicit, simul esse in potentia activa, et passiva ad motum, et idem repetit in solutionibus argumentorum. Et præsertim ad 5, dicit, quod licet imperfectum sit illud, cujus motus est actus, Angelus subjectus est huic imperfectioni. Et idem sentit Bonaventura, ibi art. 1, q. 1. Imo et D. Thomas ibi q. 4, art. 1, ad 1, dicit dictam propositionem Aristotelis 3, Physicæ, text. 9. *Quod motus est actus imperfecti*, habere locum in Angelo etiam beato, quamvis ipse mutationis in intrinsecâ ibi non meminit: certum est autem, Aristotelem in illa propositione loqui de subjecto motus. Denique idem sentit Alexander, in 2 p, q. 33, si in membro primo simul cum 3, attente legatur. Et ex modernis, sequitur Malonius, in 2, d. 8, disp. 14, juncta 15, et Pesantius, 2. p, q. 53, a. 1, disp. 3, ubi citat Scotum, et dicit multos alios idem sequi, et ibi Cumelius consentit.

CAPUT XIII.

ANGELUM NON MOVERI PER SE, NISI PER MUTATIONEM, ET DENOMINATIONEM INTRINSECAM.

1. *Prima conclusio.*—Unde habeatur.—*Probatur, primo ex motu corporum.*—Quoniam solum sententiam ultimam, et communem, veram iudicamus, duas ejus partes distincte confirmabimus. In præsentibus ergo dicimus, Angelum per se moveri intrinsece, id est, motu sibi inhærente. Ad quam assertionem probandam novis fundamentum non indigemus præter illud quod supra positum est de Ubi intrinseco angelico. Solum possumus hic addere, et ex philosophia supponere, motum corporis esse subjective in ipso corpore, quod movetur. Quæ nunc est communis philosophorum, et theologorum sententia. Quam in hac parte videtur sequi Vasquez, 1 p, q. 29, c. 3, et disp. 188, c. 7. Estque aperta sententia Aristotelis, l. 3, Physicæ, c. 3, initio dicentis: *Perspicuum est motum esse in eo quod movetur.* Quod etiam habet 9 Metaphysicæ, text. 9. Hinc ergo possumus argumentari primo, quia in hoc eadem est ratio de Angelo et de corpore. Probatur: nam idem motus localis corporis est in mobili, qui per illum acquirit Ubi, quod est motus intrinsecus ipsius corporis, quatenus hoc, vel illud spatium occupat, ut in Metaphysica ostensum est. Et manifeste patet, quia non est relatio, quia ad relationem non est per se motus: neque est superficies, extrinseca continens, quia illa non est de necessitate motus localis corporis, ut patet de ultima

sphæra, juxta sententiam Aristotelis, quæ possibilis erat, sicut etiam est possibilis motus corporis in vacuo: ergo nihil est, quod per motum localem corpus possit acquirere, nisi intrinsecum Ubi. Unde concluditur, sicut Ubi est in ipso corpore subjective, ita etiam motum localem in ipso esse, quia motus eodem in subjecto est, in quo est terminus, quia nihil aliud est, quam ipse terminus in fieri. Et confirmatur, quia, ut corpus moveatur, nullo circumjacente, imo nec coexistente corpore indiget, sed solo motore: motus autem localis per se non est in motore, ut notum est. Est ergo in corpore quod movetur.

2. *Prædictus discursus applicatur motui Angeli.*—Hic autem discursus eandem efficaciam, seu rationem habet in Angelo. Nam imprimis etiam Angelus, cum est in loco, habet suum intrinsecum Ubi, ut supra ostensum est, quod licet in sua qualicumque entitate differat ab Ubi corporis, quia illud spirituale est, hoc materiale, nihilominus, quoad rem præsentem spectat, in hoc cum illo convenit, quod est verus realis motus ex natura rei distinctus ab Angelo, et illam efficiens, et separabilis ab illo, ac proinde quod de novo acquiri, et amitti possit, quæ omnia in capite secundo probata sunt. Deinde hoc Ubi angelicum etiam est terminus per se, et proprius motus localis Angeli, ut eodem discursu cum proportionem ostendi potest. Quia terminus illius motus non est corpus, vel superficies ejus simul existens cum Angelo in eadem distantia a punctis fixis, quia tale corpus, et talis superficies jam erant prius, quam ad illa Angelus applicetur; ergo non fiunt per motum localem Angeli; ergo non terminant illum. Deinde in ipso corpore, ad quod Angelus applicatur, non fit ex necessitate aliquid novum, quia maxime fieret motus localis ipsius corporis, hic autem necessarius non est, ut in superioribus est ostensum. Et quamvis esset, vel quando de facto sit, supponit præsentiam Angeli, non vero facit, ut etiam probatum est; ergo motus corporis non potest esse terminus motus, quo Angelus se applicat ad tale corpus. Præterquam quod motus unius nunquam esse potest primarius terminus, ac per se motus alterius. Atque hæc ratio non tantum probat terminum per se motus angelici, non esse aliquid in corpore, in quo finitur motus, sed etiam idem probat de quocumque corpore circumjacente, de spatio medio, ut applicando illam facile patebit.

3. *Progreditur idem discursus probando terminum motus angelici non posse esse unionem*

Angeli ad corpus.—*Probatur primo.*—*Secundo.*—*Tertio.*—Relinquitur ergo, terminum per se motus Angeli esse aliquid in ipso Angelo, nihil autem esse potest, nisi motus ille, quem Ubi appellamus. Probatur, quia non est motus unionis physicæ ad corpus; ergo est ille alius motus. Antecedens probatur primo, quia nullus est talis motus in Angelo, ut probatum est. Secundo, quia licet daretur illa unio, effectio illius non esset motus, vel mutatio localis, ut etiam adversarii fatentur. Et patet, quia Angelus in eodem loco manens, potest illam mutationem facere cum eisdem corporibus in eodem loco succedentibus; ergo signum est, illam mutationem non esse localem, ac proinde terminum ejus non esse terminum motus localis. Unde obiter sumitur tertia ratio contra illam unionem, seu modum ejus: nam sequitur dari in Angelis quamdam mutationem per se, quæ nec ad substantiam, neque ad quantitatem, neque ad qualitatem, neque ad Ubi terminetur, quod alienum est a doctrina Aristotelis, et philosophorum omnium. Præsertim cum etiam a sic opinantibus supponatur mutationem illam non terminari per se ad relationem. Quid ergo erit illud, ad quod terminatur talis mutatio. Nam dicere esse qualitatem incredibile est.

4. *Effugium refellitur.*—Dicetur fortasse esse solam unionem, quam non est necesse poni in aliquo prædicamento, nisi reductive. Sed contra, quia vel est sermo de illa unione in fieri, quæ vocatur unio, et sic erit actio, vel passio, cum sit mutatio: vel est sermo de illa unione in facto esse, et sic ut possit ad aliquod prædicamentum reduci, oportet assignare terminum proprium, et adæquatum illius unionis, ut ad ejus prædicamentum reducat. Sicut unio animæ ad corpus reducit ad prædicamentum substantiæ: et unio humanitatis ad Verbum substantialis est, alioqui nulla ratio talis reductionis cogitari potest. Quis est ergo terminus integer illius unionis? Certe oportet esse compositum ex Angelo, et corpore, quod sicut nullum est, sed tantum aggregatum quoddam duarum substantiarum, ita in nullo prædicamento per se collocatur; ergo illa unio ratione talis termini in nullo prædicamento collocatur; ergo neque potest esse per se sola terminus actionis: assignandum igitur est prædicamentum, ad quod tendat talis actio. Et hæc ratio maxime urget contra defensorem illius unionis, qui alias contendit, etiam in veris unionibus vel formæ cum materia, vel naturæ cum supposito dis-

incto unionem non pertinere ad terminum formalem actionis. De quo alias.

5. *Quarto.*—Quarto licet hæc mutatio, et talis motus unionis intervenirent, nihilominus sæpe necessarium esset ante illam unionem præcedere motum localem Angeli, et terminum per se illius; ergo ille terminus est in Angelo aliquid distinctum ab illo modo unionis, sive vero, sive ficto. Antecedens patet, quia si Angelus existens in cælo venit uniri meo corpori, necesse est, illum prius ad me localiter moveri, ut fiat propinquus mihi, quia ut fiat realis unio inter extrema existentia, quæ prius distabant, necesse est ut prius saltem natura fiant sibi propinqua, quam uniantur, quia non potest fieri realis unio inter distantia. Unde sicut actio non potest facere propinquitatem agentis ad passum, quia illam ut necessariam conditionem supponit, ita nec formalis unio facit propinquitatem localem unibilium, quia illam ut necessariam conditionem supponit. Et ob hanc causam necesse est, ut in dicto casu præcedat motus localis in Angelo, ergo ille motus non terminatur per se ad unionem, sed aliquid prævium ad unionem. Declaratur optime exemplo animæ Christi existentis in limbo Patrum. Nam ut iterum uniretur corpori, necessarium fuit prius moveri localiter ad sepulchrum, et ibi fieri præsentem corpori. Ibi ergo terminus per se illius motus localis non fuit unio ad corpus, tum quia illa unio fuit substantialis, quod de motu locali dici non potest. Tum quia potuisset ille motus localis terminari prius tempore, quam fieret unio, si Christus voluisset per suammet animam jam existentem in sepulchro successive disponere corpus prius tempore quam illi uniretur. Quidquid ergo sit de unione, necessarium est assignare tam in Angelo, quam in anima separata alium intrinsecum terminum motus localis prævium ad unionem.

6. *Quinto.*—*Sexto.*—Quinto est optima illa ratio, quod licet motus localis per se non tendat ad relationem, nihilominus intrinsecus terminus ejus talis esse debet, ut sit proximum fundamentum relationis distantie a punctis fixis vel actu, vel aptitudine, ut ex philosophia suppono, sed motus ille unionis non est fundamentum talis relationis, quia potest, servata illa unione ad corpus relatio distantie variari, ut etiam contraria opinio contendit; ergo non est intrinsecus terminus motus localis. Sexto tandem arguitur, quia motus localis Angeli per se ex natura sua est independens a corpore: nam ex se posset in vacuo fieri, vel intra